

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2011**Μάθημα :** ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**Τάξη:** Γ΄**Χρόνος εξέτασης:** 2 ώρες**Ονοματεπώνυμο μαθητή / τριας:****Τμήμα:****Αριθμός:****Ημερομηνία :** 10/6/2011

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από πέντε (5) σελίδες

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα στα φύλλα εξέτασης.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)**

Αδελφέ μου,

Πώς είσαι εσύ και η οικογένειά σου; Τις τελευταίες μέρες εδώ όλα είναι ένα χάος. Όταν κλείνω τα μάτια μου, βλέπω νεκρά σώματα. Όταν τα ανοίγω, βλέπω πάλι νεκρά σώματα. Είναι φανερό ότι όλοι μας πρέπει να δουλεύουμε είκοσι ώρες την ημέρα. Αυτή τη στιγμή βρίσκομαι στη Φουκουσίμα, περίπου εικοσιπέντε χιλιόμετρα μακριά από το πυρηνικό εργοστάσιο. Ο κόσμος έχει παραμείνει ήρεμος. Η αίσθηση αξιοπρέπειας και σωστής συμπεριφοράς που έχουν είναι πολύ καλή, γι' αυτό και τα πράγματα δεν είναι τόσο άσχημα όσο θα μπορούσαν να είναι. Άνθρωποι είναι κι αυτοί. Κι όταν η πείνα και η δίψα ξεπεράσουν την αξιοπρέπεια, είμαι σίγουρος πως θα κάνουν αυτό που πρέπει να κάνουν. Η κυβέρνηση προσπαθεί να στείλει προμήθειες μέσω αέρος, τροφή και φάρμακα, αλλά είναι σαν να ρίχνεις μια χούφτα αλάτι στον ωκεανό.

Αδελφέ μου, μου έτυχε και κάτι πραγματικά συγκινητικό, με ένα μικρό Ιαπωνεζάκι, που έδωσε σε μένα τον ενήλικα μάθημα ζωής για το πώς να συμπεριφέρομαι ως άνθρωπος. Χθες το βράδυ, με έστειλαν σε ένα σχολείο να βοηθήσω μια φιλανθρωπική οργάνωση να μοιράσει φαγητό στους πρόσφυγες. Η ουρά ήταν στριφογυριστή και τεράστια. Κάποια στιγμή εντόπισα ένα μικρό αγόρι, περίπου εννιά ετών, στο τέλος της ουράς. Σκέφτηκα ότι μέχρι να έρθει η σειρά του, δε θα έχει μείνει καθόλου φαγητό. Πήγα κοντά του και του μίλησα. Μου είπε ότι ήταν στο σχολείο, όταν έγινε ο σεισμός.

Ο πατέρας του δούλευε εκεί κοντά και οδηγούσε προς το σχολείο. Ο μικρός είχε ήδη φτάσει στο μπαλκόνι του τρίτου ορόφου του σχολείου, όταν είδε το τσουνάμι να παρασύρει το αυτοκίνητο του πατέρα του. Τον ρώτησα για την τύχη της μητέρας του. Είπε ότι το σπίτι τους βρισκόταν ακριβώς δίπλα στην παραλία και ότι η μητέρα και η μικρή του αδερφή το πιθανότερο είναι να μην επέζησαν.

Ο μικρούλης έτρεμε από το κρύο και έτσι έβγαλα και του έδωσα το μπουφάν της αστυνομίας που φορούσα. Τότε ήταν που έπεσε η σακούλα με το συσσίτιό μου. Το σήκωσα και του το έδωσα. «Όταν έρθει η σειρά σου, μπορεί να έχει τελειώσει το φαγητό. Πάρε τη μερίδα μου. Εγώ έχω ήδη φάει. Πάρε την να την φας εσύ». Το αγόρι πήρε το σακουλάκι και υποκλίθηκε. Νόμιζα ότι θα έτρωγε αμέσως, αλλά δεν το έκανε. Πήρε τη σακούλα με το φαγητό και πήγε και την εναπόθεσε στην αρχή της γραμμής, στο χώρο που ήταν συγκεντρωμένο όλο το φαγητό για διανομή. Σοκαρίστηκα. Τον ρώτησα γιατί δεν έφαγε και έβαλε τη σακούλα μαζί με τα άλλα φαγητά. Και μου λέει: «Γιατί βλέπω πολλούς άλλους πολύ πιο πεινασμένους από μένα. Αν τη βάλω εκεί, τότε θα μοιραστεί ισότιμα». Όταν το άκουσα αυτό, πήγα και στάθηκα παραπέρα, γιατί δεν ήθελα να με δει ο κόσμος να κλαίω. Η κοινωνία που μπορεί να εμψυχήσει σε ένα εννιάχρονο παιδί την έννοια της θυσίας για το ευρύτερο καλό, πρέπει να είναι μια σπουδαία κοινωνία, σπουδαίος λαός.

Φιλικά,

Ha Minh Thanh

(Η παρακάτω επιστολή γράφτηκε από το Βιετναμέζο μετανάστη Ha Minh Thanh, ο οποίος εργάζεται ως αστυνομός στη Φουκουσίμα, και εστάλη σε ένα φίλο του στην πατρίδα του. Δημοσιεύθηκε στο New America Media στις 19 Μαρτίου 2011.)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Να γράψετε πλαγιότιτλο για την πρώτη και τελευταία παράγραφο. (μ. 1)
2. Να γράψετε τη θεματική πρόταση της δεύτερης παραγράφου. (μ. 0,5)
3. Με ποιο τρόπο αντέδρασε το αγόρι, όταν ο αστυνομικός του πρόσφερε το σακούλι με το συσσίτιο; Να σχολιάσετε την αντίδρασή του. (μ. 1,5)
4. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων δευτερευουσών ονοματικών προτάσεων και να δηλώσετε το συντακτικό τους ρόλο(αντικείμενο, υποκείμενο, επεξήγηση) . (μ. 1)
- α) Είναι φανερό ότι όλοι μας πρέπει να δουλεύουμε είκοσι ώρες την ημέρα.
- β) Τον ρώτησα γιατί δεν έφαγε και έβαλε τη σακούλα μαζί με τα άλλα φαγητά.
5. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων. (μ. 0,5)
- α) Χθες το βράδυ, με έστειλαν σε ένα σχολείο να βοηθήσω μια φιλανθρωπική οργάνωση να μοιράσει φαγητό στους πρόσφυγες.
- β) Ο μικρός είχε ήδη φτάσει στο μπαλκόνι του τρίτου ορόφου του σχολείου, όταν είδε το τσουνάμι να παρασύρει το αυτοκίνητο του πατέρα του.
6. Να γράψετε το ομόηχο της πιο κάτω λέξης που σημειώνεται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μ. 0,25)
- τύχη
7. Να γράψετε το παρώνυμο της πιο κάτω λέξης που σημειώνεται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μ. 0,25)
- χώρος
8. Να δώσετε για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου που σημειώνονται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μ. 1)
- α) Από ένα συνώνυμο
- δουλεύουμε
- σίγουρος
- β) Από ένα αντίθετο
- τελευταίες
- σπουδαία

ΜΕΡΟΣ Β': ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

Να γράψετε ένα κείμενο, που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα, στο οποίο θα αναφέρεστε στην αξία του εθελοντισμού. Να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε ο καθένας από εμάς να εκφράσει την αλληλεγγύη του για το συνάνθρωπο που υποφέρει, είτε αυτός βρίσκεται μακριά, είτε πολύ κοντά μας .

Να διαβάσετε όλα τα αποσπάσματα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

• **ΚΕΙΜΕΝΟ Ι:** «Τον γιοφυριού της Άρτας», Δημοτικό τραγούδι

Να τηνε κι εξανάφανεν από την άσπρη στράτα.
Την είδ' ο πρωτομάστορας, ραγίζεται η καρδιά του.
Από μακριά τους χαιρετά κι από κοντά τους λέει:
«Γεια σας, χαρά σας, μάστοροι και σεις οι μαθητάδες,
μα τι έχει ο πρωτομάστορας κι είναι βαργωμισμένος; 25
-Το δαχτυλίδι τόπεσε στην πρώτη την καμάρα,
και ποιος να μπει και ποιος να βγει το δαχτυλίδι νά 'βρει;
- Μάστορα, μην πικραίνεσαι κι εγώ να πά' σ' το φέρω,
εγώ να μπω, κι εγώ να βγω, το δαχτυλίδι νά βρω». 30
Μηδέ καλά κατέβηκε, μηδέ στη μέση επήγε.
«Τράβα, καλέ μ', τον άλυσσο, τράβα την αλυσίδα,
τι όλον τον κόσμο ανάγειρα και τίποτες δεν ήβρα». 35
Ένας πιχάει με το μυστρί, κι άλλος με τον ασβέστη,
παίρνει κι ο πρωτομάστορας και ρίχνει μέγα λίθο.

«Αλίμονο στη μοίρα μας, κρίμα στο ρίζικό μας! 35
Τρεις αδερφάδες είμαστε, κι οι τρεις κακογραμμένες,
η μια 'χτισε το Δούναβη, κι η άλλη τον Αφράτη,
Κι εγώ η πλιο στερνότερη της Άρτας το γιοφύρι,
Ως τρέμει το καρυόφυλλο, να τρέμει το γιοφύρι,
κι ως πέφτουν τα δεντρόφυλλα, να πέφτουν οι διαβάτες. 40

- Κόρη, το λόγον άλλαξε κι άλλη κατάρα δώσε,
πόχεις μονάκριβο αδερφό, μη λάχει και περάσει». 45
Κι αυτή το λόγον άλλαξε κι άλλη κατάρα δίνει.
«Αν τρέμουν τ' άγρια βουνά, να τρέμει το γιοφύρι,
κι αν πέφτουν τ' άγρια πουλιά, να πέφτουν οι διαβάτες, 45
τι έχω αδερφό στην ξενιτιά, μη λάχει και περάσει».

Ερωτήσεις:

1. Να αναφέρετε δύο χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα. (μ.1)
2. Με ποιο τέχνασμα κατεβαίνει τελικά η γυναίκα του πρωτομάστορα στα θεμέλια του γιοφυριού; Ποιες οι αντιδράσεις της στην απρόσμενη δοκιμασία της; (μ.1)

• **ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ:** Θούριος, Ρήγας Βελεστινλής

Ως πότε, παλληκάρια, να ζούμεν στα στενά,
μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά;
Σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά,
να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά;
Να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς;

Καλλιό 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή!

Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;

Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.
Βεζίρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι αν σταθής,
ο Τύραννος αδίως σε κάμει να χαθής·
δουλεύεις όλ' ημέρα σε ό,τι κι αν σοι πη,
κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πιη.
Ο Σούτζος κι ο Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναβής,
Γκίκας και Μαυρογένης, καθρέπτης είν' να ιδής.
Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι αγάδες, με άδικον σπαθί·
κι αμέτρητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί,
ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά 'φορμή.

Ερώτηση:

1. Πώς παρουσιάζει ο Ρήγας τη ζωή των σκλαβωμένων και γιατί θεωρεί προτιμότερο το θάνατο; (μ.1,5)

• **ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ: : Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, Νίκος Καζαντζάκης**

Ευτύς ως έσμιξαν οι ματιές μας, θαρρείς και βεβαιώθηκε πως εγώ ήμουν αυτός που ζητούσε, κι άπλωσε το χέρι αποφασιστικά κι άνοιξε την πόρτα. Πέρασε ανάμεσα από τα τραπέζια με γοργό ελαστικό περπάτημα κι ήρθε και στάθηκε από πάνω μου.

- Ταξίδι;, με ρώτησε. Για πού, με το καλό;

- Για την Κρήτη. Γιατί ρωτάς;

- Με παίρνεις μαζί σου;

Τον κοίταξα με προσοχή. Βουλιαγμένα μάγουλα, χοντρή μασέλα, εξογκωμένα ζυγωματικά, ψαρά κατσαρωμένα μαλλιά, μάτια που σπίθιζαν.

- Γιατί; Τι να σε κάμω;

Σήκωσε τους ώμους.

- Γιατί! Γιατί!, έκαμε με περιφρόνηση. Δεν μπορεί τέλος πάντων ο άνθρωπος να κάμει κάτι και χωρίς γιατί; Έτσι, για το κέφι του. Να, πάρε με, ας πούμε, μάγερα· ξέρω και φτιάνω κάτι σούπες!...

Έβαλα τα γέλια. Μου άρεσαν οι τσεκουράτοι τρόποι και τα λόγια του· μου άρεσαν και οι σούπες. Δε θα 'ταν άσκημο, συλλογίστηκα, να τον πάρω μαζί μου το γέρο ετούτον κρεμανταλά στο μακρινό έρημο ακρογιάλι. Σούπες, γέλια, κουβέντες... Φαίνονταν πολυταξιδεμένος, πολυζωισμένος Σεβάχ Θαλασσινός· μου άρεσε.

- Τι συλλογιέσαι;, μου κάνει, κουνώντας τη χοντρή του κεφάλα. Κρατάς και του λόγου σου ζυγαριά, ε; Ζυγιάζεις με το δράμι, ε; Μωρέ, πάρε απόφαση, κατά διαόλου οι ζυγαριές!

[...]

- Παντρεύτηκες;

- Άνθρωπος δεν είμαι; Άνθρωπος, πάει να πει στραβός· έπεσα κι εγώ με τα μούτρα στο λάκκο, όπου έπεσαν κι οι μπροστινοί μου. Παντρεύτηκα. Πήρα την κατρακύλα. Έγινα νοικοκύρης, έχτισα σπίτι· έκαμα παιδιά. Βάσανα! Μα ας είναι καλά το σαντούρι.

- Έπαιζες σπίτι να πάν' οι πίκρες κάτω;

- Ε, μωρέ, πώς φαίνεται πως δεν παίζεις κανένα όργανο. Τι 'ναι αυτά που τσαμπουνάς; Στο σπίτι είναι σκοτούρες, γυναίκα, παιδιά· τι θα φάμε, πώς θα ντυθούμε, τι θ' απογίνουμε; Κόλαση! Και το σαντούρι θέλει καλή καρδιά. Άμα μου πει εμένα η γυναίκα μου περίσσιο λόγο, τι καρδιά θες να 'χω να παίζω σαντούρι; Άμα τα παιδιά πεινούν και νιαουρίζουν, κόπιασε του λόγου σου να παίζεις. Το σαντούρι θέλει να συλλογιέσαι μονάχα σαντούρι – κατάλαβες;

Κατάλαβα πως ο Ζορμπάς ετούτος είναι ο άνθρωπος που τόσον καιρόν τον ζητούσα και δεν τον έβρισκα· μια ζωντανή καρδιά, ένα ζεστό λαρύγγι, μια ακατέργαστη μεγάλη ψυχή, που ακόμα δεν αφαλοκόπηκε από τη μάνα της, τη Γης.

Τι θα πει τέχνη, έρωτας της ομορφιάς, αγνότητα, πάθος – ο εργάτης ετούτος μού το ξεδιάλυνε με τα πιο απλά ανθρώπινα λόγια.

Ερωτήσεις:

1. Να αναφέρετε και να δικαιολογήσετε τρία στοιχεία του χαρακτήρα του Αλέξη Ζορμπά, έτσι όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω απόσπασμα αλλά και σ' ολόκληρο το κείμενο. (μ.1,5)

• **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: Προσκαρτερία, Ο καιρός της δοκιμασίας, Γιώργος Φιλίππου Πιερίδης**

Το καλοκαίρι, που μάντριζαν εδώ αψηλά στα ριζά της βουνοσειράς, ο Ζένιος κι ο Χαλήλης ήτανε σύμφωνοι κάθε φορά που ο ένας πήγαινε να περάσει τη νύχτα στο χωριό να μένει ο άλλος μόνος φύλακας στις δύο γειτονικές μάντρες.

Απόψε αποφάσισε να πάει στο χωριό ο Χαλήλης.

«Εσύ καλύτερα να μείνεις εδώ πάνω», είπε του Ζένιου, «όσο να πάω να δω τι γίνεται. Θα σου στείλω το γιο μου τον Ναήμη να σου πει τα μαντάτα και να σου φέρει και ψωμί».

«Έχω ψωμί».

«Καλού κακού θα σου στείλω», είπε ο Χαλήλης. Φαινόταν ανήσυχος.

Ο Ναήμης ήρτε αργά τη νύχτα. Δεν έφερε ψωμί, μόνο:

«Μ' έστειλε ο κύρης μου να σου πω να μην έβγεις στη βοσκή πριχού να 'ρτει κείνος», είπε βιαστικά κι έφυγε.

Ο Ζένιος πρόσεξε πως και σαν ήρτε και τώρα που 'φευγε, τα βήματά του μόλις που ακούγονταν. Πήγαινε, δηλαδή, με μεγάλη προφύλαξη.

Κοντά την αυγή γύρισε ο Χαλήλης, βαρύθυμος, να φέρει ψωμί και τα μαντάτα: Ο τούρκικος στρατός μπήκε στο χωριό, οι χριστιανοί πρόλαβαν και φύγανε, εξόν ο γέρο Χριστόφας, που 'μεινε γιατί έχει τη γριά του άρρωστη στο στρώμα.

Κάθισαν οι δυο τους στο πεζούλι. Ο Χαλήλης έμεινε κάμποσην ώρα σκυφτός κι αμίλητος, να ρουφά και να ξεφυσάει με δύναμη τον καπνό του τσιγάρου του. Ύστερα άπλωσε το χέρι του και τ' απίθωσε πάνω στο γόνατο του Ζένιου.

«Εσύ να μείνεις εδώ πάνω», του 'πε. «Οι δικοί σου φύγανε... Και να βοσκάμε μαζί».

Έμεινε πάλε σκυφτός για λίγο και πρόσθεσε: «Κουρσεύουνε τα σπίτια σας οι άφοβοι του Θεού».

Πέρασαν τρεις μέρες να βόσκουνε τα κοπάδια τους αντάμα, τυλιγμένοι σε μιαν αβεβαιότητα, ο Ζένιος να σκιάζεται ύστερ' από τόσα που άκουσε πως γινήκανε στο χωριό του και σ' άλλα κοντινά χωριά, ο Χαλήλης να 'ναι ανήσυχος. Όσο που τη νύχτα της τρίτης μέρας, εκεί που κουβεντιάζανε καθισμένοι στο πεζούλι:

«Πάρε την απόφαση, Ζένιο», είπε ο Χαλήλης, «να διαβείς στην από 'κεί μεριά ώσπου να ησυχάσουνε τα πράματα. Εδώ χειροτερεύουνε και πάνε. Εχτές μαθεύτηκε πως πιάσανε τον Αγάπιο και του πήρανε το κοπάδι».

Ο Ζένιος την είχε κιόλας παρμένη την απόφαση.

Την άλλη νύχτα τύλιξε με κουρελάκια τα γλωσσίδια των κουδουνιών, για να μην ακούγονται, και ξεκίνησε.

«Άντε, Χαλήλη. Καλήν αντάμωση», είπε στο φίλο του κι έβαλε το σταυρό του.

«Καλή στράτα», απάντησε ο Χαλήλης.

Ερώτηση:

1. Να βρείτε και να σχολιάσετε δύο στοιχεία, μέσα από το διήγημα, που να αποδεικνύουν την ειρηνική συνύπαρξη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων πριν την τουρκική εισβολή του 1974. (μ.1)

Εισηγητές:

12/10

Λεωρχίου

